

Advies over:

- het voorstel voor een richtlijn van de Raad inzake de invoering van verplichte voedingswaarde-etikettering voor levensmiddelen die voor verkoop aan de eindverbruiker zijn bestemd, en
- het voorstel voor een richtlijn van de Raad inzake voorschriften voor de voedingswaarde-etikettering van levensmiddelen die voor verkoop aan de eindverbruiker zijn bestemd⁽¹⁾

(89/C 159/15)

De Raad heeft op 24 oktober 1988 besloten, overeenkomstig de bepalingen van artikel 100 A van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap het Economisch en Sociaal Comité advies te vragen over de bovengenoemde voorstellen.

De Afdeling voor milieu, volksgezondheid en consumentenvraagstukken, die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 4 april 1989 goedgekeurd. Rapporteur was de heer Gardner, co-rapporteur mevrouw Williams.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 265e zitting (vergadering van 26 april 1989) het volgende advies uitgebracht, dat zonder stemmen tegen bij 1 onthouding is goedgekeurd.

1. Algemene opmerkingen

1.1. Voedingswaarde-etikettering is het vermelden van de belangrijkste informatie over de voedingswaarde van een produkt op de verpakking ervan, met het doel de consument te helpen bij het samenstellen van een uitgebalanceerde voeding en een leidraad te geven bij het maken van een goede en verstandige keuze met het oog op zijn individuele behoeften.

1.2. Het Comité is het eens met het Commissievoorstel, waarin de hoofdlijnen voor voedingswaarde-etikettering in de Gemeenschap worden aangegeven. Wel stelt het voor, de tekst op enkele punten te wijzigen, te verduidelijken of aan te vullen.

1.3. Gezien het belang van voedingswaarde-etikettering dient er beslist een geharmoniseerd systeem te komen dat door zo veel mogelijk voedingsmiddelenproducenten en -handelaren (boeren, fabrikanten, slagers, groentehandelaren enz.) zal worden toegepast en dat overzichtelijk genoeg is om door de consument te kunnen worden begrepen en gebruikt. Er zijn vooral methodes nodig die binnen de veeltalige markt zonder grenzen van 1992 gemakkelijk toepasbaar zijn.

1.4. Het voorstel heeft vanzelfsprekend ook betrekking op niet-voorverpakte voedingsmiddelen, die een groot deel van de totale consumptie vertegenwoordigen. De Commissie dient methodes te ontwikkelen om het aanbrengen van voedingswaarde-informatie op deze voedingsmiddelen te vergemakkelijken. Dit is met name van belang voor boeren, slagers, groentehandelaren enz.

2. Voorlichting en educatie

2.1. Met voedingswaarde-etikettering kan de voor een overwogen keuze en besluitvorming onmisbare in-

formatie worden verstrekt. Anders gezegd, met nauwkeurige, actuele en begrijpelijke informatie kunnen essentiële gegevens worden meegedeeld. Maar dit is slechts een begin, waarmee een bredere educatie niet kan worden vervangen.

2.2. Het Comité legt er daarom al bij het begin de nadruk op dat voedingswaarde-etikettering doelmatig kan zijn wanneer deze vergezeld gaat van systematische en voortdurende educatie van de consument, waardoor het publiek zich bewuster zal gaan opstellen. Dank zij educatie zijn consumenten immers in staat om informatie te begrijpen en te interpreteren, waarna zij hun handelen erop kunnen baseren.

Het Comité erkent dat een zodanige educatie uiteraard niet van vandaag op morgen kan worden gerealiseerd. Wel verwijst het naar de Resolutie van de Raad (juni 1986) inzake consumenteneducatie in het basis- en het voortgezet onderwijs, die door alle lid-staten werd ondersteund. In deze resolutie wordt voeding expliciet in de lijst van grondrechten genoemd, onder het hoofd „recht op gezondheid en veiligheid”

2.3. Het Comité dringt er dus bij de Commissie op aan, bijzonderheden van het beleid en de maatregelen op dit punt in de lid-staten bekend te maken en deze om de drie jaar te werken. Het herhaalt in het bijzonder dat bevordering van voorlichting en advies over voeding binnen het bredere verband van consumenteneducatie in alle lid-staten dringend noodzakelijk is, evenals de middelen om e.e.a. uit te voeren. Het Comité acht het met name noodzakelijk dat

- tijdens de lerarenopleiding inleidende cursussen en voor leraren die al voor de klas staan, nascholingscursussen worden georganiseerd, beide soorten cursussen dienen door deskundig voorgelichte instructeurs te worden verzorgd,
- geschikt en gevarieerd actueel lesmateriaal wordt ontwikkeld, dat voortdurend moet worden bijgewerkt,

⁽¹⁾ PB nr. C 282 van 5.11.1988, blz. 8 en 10

— de Commissie een conferentie over levensmiddelen-etikettering organiseert om problemen en mogelijkheden hiervan te bespreken.

2.4. Het Comité wijst tevens op de rol en de bijzondere verantwoordelijkheid van de media bij de bewustmaking van het publiek omtrent de belangrijke bijdrage die voedingswaarde-etikettering kan leveren aan volksgezondheid en welzijn. Het wijst er ook op dat verstrekte informatie wel eens onnauwkeurig, onvolledig, vervormd, misleidend en sensatiebelust kan zijn. Kritische evaluatie van dergelijke informatie en ook van reclame, met name wat betreft beweringen omtrent de voedingswaarde, hoort bij consumenteneducatie op lange termijn.

2.5. Het is zaak dat levensmiddelenetikettering de reeds in enkele lid-staten gegeven voorlichting ten aanzien van levensmiddelen flankeert.

3. De bestaande situatie

3.1. Op wereldniveau

3.1.1. CODEX [een gemeenschappelijk orgaan van de Voedsel- en Landbouworganisatie van de Verenigde Naties (FAO) en de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO)] heeft vele jaren gewerkt aan het opstellen van wereldwijde richtsnoeren voor voedingswaarde-etikettering. Hieraan werd actief door de Commissie en de afzonderlijke lid-staten meegewerkt. De aanbevolen CODEX-richtsnoeren⁽¹⁾ die hieruit voortkwamen, bestaan uit een kader voor niet-verplichte voedingswaarde-etikettering, waarmee de wezenlijke voedingsbestanddelen worden genoemd: energiewaarde, eiwitten, koolhydraten, vetten (de zogenaamde „grote 4”), met daarnaast een opsomming van eventuele andere voedingsbestanddelen die slechts in bijzondere gevallen behoeven te worden aangegeven, b.v. als bepaalde beweringen worden gedaan.

3.1.2. De Commissie heeft bij de voorbereiding van het onderhavige voorstel het Raadgevend Comité voor levensmiddelen van de EG geraadpleegd. Dit Comité „betuigde zijn instemming t.a.v. het opstellen van aanbevelingen voor de Gemeenschap en bevestigde dat de CODEX-richtsnoeren hiervoor een goed uitgangspunt vormen”.

3.2. In de EG

3.2.1. Nationale maatregelen

In de EG kennen slechts drie landen een officieel systeem voor voedingswaarde-etikettering⁽²⁾: Duitsland, Nederland en het Verenigd Koninkrijk. In alle drie systemen wordt de basis gevormd door de „grote 4”, andere bestanddelen worden slechts in bijzondere gevallen genoemd. Volgens alle systemen is de voedingswaarde-

etikettering in het algemeen niet verplicht; deze verplichting treedt pas in werking wanneer bepaalde beweringen omtrent voedingswaarde worden gedaan.

Het systeem in het Verenigd Koninkrijk heeft een interessante oplossing. De producenten krijgen de keus uit drie etiketteringsmogelijkheden: „de grote 4”, „de grote 4” plus verzadigde vetten of „de grote 4” plus verzadigde vetten, suikers en voedingsvezels.

3.2.2. EG-richtlijn inzake voor bijzondere voeding bestemde levensmiddelen

Het advies van het ESC over de herziening van deze Richtlijn werd in 1986⁽³⁾ uitgebracht. De Raad heeft in november 1988 een gemeenschappelijk standpunt bepaald. Op grond hiervan omvat voedingswaarde-etikettering voor deze levensmiddelen de „grote 4”. Tevens is bepaald dat voor negen categorieën voedingsmiddelen afzonderlijke sub-richtlijnen dienen te worden opgesteld. Voor deze voedingsmiddelen kan het verstreken van wenselijke extra informatie verplicht worden gesteld.

3.3. Buiten de Gemeenschap

In de Verenigde Staten bestaat sinds 1973 vrijwillige voedingswaarde-etikettering, die dus ruim vóór de CODEX-norm is ingevoerd. Het systeem in de VS omvat meer dan de „grote 4”. Met dit systeem is geen succes geboekt. De redenen daarvoor zijn omstrede.

4. Bijzondere opmerkingen

In feite bestaat het Commissievoorstel uit twee geheel gescheiden voorstellen, die door het Comité in de bijzondere opmerkingen ook afzonderlijk worden behandeld.

5. Voorstel voor invoering van verplichte voedingswaarde-etikettering voor levensmiddelen

5.1. De Commissie meent dat in sommige gevallen bepaalde bestanddelen dienen te worden vermeld, hoewel deze gevallen „nog niet kunnen worden vastgesteld”.

5.2. De Commissie stelt voor, deze procedure slechts te volgen als het Wetenschappelijk Comité voor de menselijke voeding (SCF) er vanuit wetenschappelijk oogpunt mee heeft ingestemd. Het Comité onderschrijft deze handelwijze, maar meent dat in de eerste plaats de voedingswaarde-etikettering als zodanig en daarbij in het bijzonder de vermelding van verzadigde vetten,

⁽¹⁾ CODEX richtsnoeren voor voedingswaarde-etikettering, Alinorm 85/22A.

⁽²⁾ Duitsland: *Nährwert-Kennzeichnungsverordnung*, 9 december 1977, met wijzigingen; Nederland: Voedingswaardeaanduidingenbesluit, 2 maart 1988; VK: *Guidelines on Nutrition Labelling*, januari 1988.

⁽³⁾ PB nr. C 238 van 22. 12. 1986, blz. 9.

suikers, natrium en voedingsvezels moeten worden bestudeerd — uitgaand van de suggesties in punt 6 van het onderhavige advies.

5.3. De Commissie wenst de verplichte etikettering via de procedure van het Raadgevend Comité in te voeren, met de motivering dat „de uitvoeringsbepalingen van technische aard” zijn.

5.4. Het Comité heeft er geen bezwaar tegen wanneer de procedure van het Raadgevend Comité voor zuiver technische aangelegenheden wordt gevolgd, maar het onderhavige voorstel houdt veel meer in dan uitsluitend technische bepalingen.

5.5. Het Comité dringt er derhalve op aan dat verplichte etikettering uitsluitend op grond van artikel 100 A en dus met raadpleging van het ESC en het Europees Parlement wordt ingevoerd.

5.6. Met het oog op de markt van 1992 zal de Commissie ook moeten overwegen hoe zij problemen die slechts één of meer lid-staten of regio's betreffen, wil aanpakken. Op het ogenblik hebben verscheidene lid-staten het gevoel, met een dergelijk probleem te kampen te hebben.

5.7. Verplichte etikettering dient vanzelfsprekend de in het hierna behandelde voorstel geregelde etikettering aan te vullen en geenszins te vervangen.

6. Voorstel met betrekking tot voorschriften voor de voedingswaarde-etikettering van levensmiddelen die voor verkoop aan de eindverbruiker zijn bestemd

6.1. Overeenkomstig haar onder paragraaf 5 uiteengezette standpunt stemt het Comité in met het voorstel van de Commissie om voedingswaarde-etikettering slechts verplicht te stellen wanneer op het etiket of in de reclame een bewering omtrent de voedingswaarde wordt gedaan (zie artikel 2).

6.2. Het Comité ziet in dat de consumenten goed geïnformeerd willen worden en dat producenten en handelaren technische moeilijkheden ondervinden wanneer zij hieraan tegemoet willen komen. Derhalve dringt het aan op bevordering van een discussie tussen alle betrokken partijen, om zo binnen vijf jaar tot een geharmoniseerde, bindende voedingswaarde-etikettering te komen.

De Commissie zou na drie jaar een informatief rapport moeten opstellen dat tevens aan het Economisch en Sociaal Comité dient te worden voorgelegd.

6.3. Het Comité stemt in met het streven om voor zoveel mogelijk voedingsmiddelen etikettering toe te passen.

6.4. Het zal echter vrij problematisch zijn om de door de Commissie voorgestelde regels op een groot aantal voedingsmiddelen toe te passen.

6.4.1. Het vermelden van de „grote 4” — energie, eiwit, vetten en koolhydraten — op het etiket is wél mogelijk, maar het toepassen van de door de Commissie voorgestelde regels (vermelding van 7 bestanddelen) zal problemen opleveren.

6.4.2. Ook vanuit het oogpunt van de voedingswaarde kan men zich afvragen of sommige onderdelen van het Commissievoorstel wel zo zinvol zijn. Het Comité stelt voor dat het SCF die bestudeert (zie 5.2).

6.5. Deze problemen zullen in de praktijk tot gevolg hebben dat voor veel voedingsmiddelen geen etikettering wordt toegepast.

6.6. Teneinde voedingswaarde-etikettering op zo groot mogelijke schaal te introduceren en ervaringen uit de praktijk te verzamelen voor het sub 6.2 genoemde rapport, stelt het Comité het volgende voor:

6.7. Artikel 3

Artikel 3 dient als volgt te worden gewijzigd:

In lid 1 is het volgende tussen te voegen:

„Bij verplichte voedingswaarde-etikettering ...”

Voorts is een nieuw lid 2 tussen te voegen:

„Bij vrijwillige voedingswaarde-etikettering moeten op de etikettering in de hierna aangegeven volgorde de volgende gegevens worden vermeld:

- a) de energiewaarde, plus
- b) volgens categorie I:
 - de hoeveelheden eiwitten, koolhydraten en vetten;
 - dan wel volgens categorie II:
 - de hoeveelheden eiwitten, koolhydraten, suikers, vetten, voedingsvezels en natrium.”

6.8. Artikel 5.4 en bijlage

De voorgestelde lijst van aanbevolen dagelijkse hoeveelheden (RDA) is geen afspiegeling van de heersende mening in de lid-staten. Voor vitamine C b.v. zijn de normen op het ogenblik: Frankrijk 80 mg, Duitsland 75 mg, Nederland 60 mg, Italië en Spanje 45 mg, VK 30 mg. Tussen de landen bestaan analoge verschillen m.b.t. andere vitaminen en er worden waarschijnlijk voor enige daarvan, zoals vitamine D, door de noordelijke en zuidelijke regio's wezenlijk verschillende gehalten in de voeding verlangd.

De Commissie heeft als richtsnoer voor de etikettering een overzicht van RDA's opgesteld, maar dient daarnaast een systeem op te zetten om deze lijst regelmatig, in het licht van nieuwe wetenschappelijke gegevens,

bij te werken. Onderling afwijkende nationale lijsten mogen geen technische belemmering voor de handel vormen.

6.9. *Artikel 5.7*

Het woord „standaardwaarde” is hier beter dan de term „gemiddelde”. Hetzelfde geldt voor de definities in artikel 1 (k).

6.10. *Artikel 5.8*

Hoewel het geen ideale oplossing is, dient de Commissie te onderzoeken in hoeverre het gebruik van tabellen of visuele symbolen als alternatief voor woorden kan worden toegestaan. Zulke alternatieve presentatie-

methoden dienen echter geharmoniseerd te worden ten einde verdere handelsbelemmeringen te voorkomen.

6.11. *Artikel 7*

Het Comité onderschrijft de overgangperiode die de Commissie voorstelt, d.w.z. „x maanden na kennisgeving”; zij zou de Commissie willen aanmoedigen, deze methode eveneens in andere voorstellen voor richtlijnen toe te passen.

6.12. *Algemeen*

De lid-staten moeten het onderling eens zijn te worden over standaardmethoden voor de analyse van levensmiddelen en gemeenschappelijke tabellen van het gehalte aan voedingsstoffen in levensmiddelen.

Gedaan te Brussel, 26 april 1989.

*De Voorzitter
van het Economisch en Sociaal Comité*

Alberto MASPRONE

Advies over het voorstel voor een aanbeveling van de Raad betreffende het rookverbod op openbare plaatsen⁽¹⁾

(89/C 159/16)

De Raad heeft op 19 januari 1989 besloten, overeenkomstig artikel 198 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap het Economisch en Sociaal Comité te raadplegen over het bovengenoemde voorstel.

De Afdeling voor milieu, volksgezondheid en consumentenvraagstukken, die met de desbetreffende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 4 april 1989 goedgekeurd. Rapporteur was de heer A. Silva.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 265e zitting (vergadering van 26 april 1989) het volgende advies uitgebracht, dat met 71 stemmen vóór en 25 stemmen tegen bij 19 onthoudingen werd goedgekeurd.

1. Inleiding

1.1. De ontwerp-aanbeveling van de Raad over „Het rookverbod op openbare plaatsen” sluit aan bij het reeds eerder door het Economisch en Sociaal Comité⁽²⁾ goedgekeurde programma „Europa tegen kanker”, en meer in het bijzonder bij het onderdeel „bestrijding van het roken”.

1.2. Het onderhavige voorstel is het vierde dat op dit gebied aan het Comité is voorgelegd. De drie andere zijn:

- voorstel voor een richtlijn van de Raad inzake de onderlinge aanpassing van de belastingen op sigaretten, en voorstel voor een richtlijn van de Raad inzake de onderlinge aanpassing van de belastingen op andere tabaksfabrikaten dan sigaretten⁽³⁾,

⁽¹⁾ PB nr. C 32 van 8. 2. 1989, blz. 9.

⁽²⁾ PB nr. C 105 van 21. 4. 1987.

⁽³⁾ PB nr. C 237 van 12. 9. 1988.